

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka ◆ Godišnja pretplata 50 din ◆ Uredništvo
i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◆ Telefon uredništva 30-866 i
26-516, uprave 30-866 ◆ Račun Poštanske štedionice br. 57.686
◆ Oglasi po ceniku ◆ Rukopisi se ne vraćaju ◆

Beograd, 23 decembar 1938

God. IX ◆ Broj 47

Težak položaj Sokolstva u Slovačkoj

Prema vestima koje stižu iz Čeho-slovačke, čini se da Sokolstvo u Slovačkoj proživljuje teške dane.

Vesti o raspuštanju Sokolstva u Slovačkoj zaista su se javile u čitavoj čehoslovačkoj štampi, pa su izazvale razumljivo ogorčenje. Slovačka novinska agencija objavila je, doduše, 16 decembra demanti tih vesti, navodeći da su one „preuranjene“, što najbolje pokazuje, ako taj korak nije do sada učinjen, da može svakog časa da se učini. To je i navelo Izvršni odbor Češkoslovenske Obce Sokolske, da na svojoj sednici, koju je održao 17 o. m., zauzme energičan stav protiv pokušaja da se Sokolstvu, na teritoriji Čeho-slovačke Republike ometa rad i da mu se otima njegova imovina. Izvršni odbor ČOS je sastavio memorandum, koga je predao centralnoj vladi u Pragu i zemaljskoj vladi u Bratislavi, podvlačeći u njemu, da se Sokolstvo slobodno razvija, ne samo u svim slovenskim zemljama, nego i u Americi, u Francuskoj, pa čak i u Nemačkoj (na pr. Beč).

Memorandum podvlači

dalje, kolike je velike žrtve Sokolstvo pridonelo da stekne svoju imovinu u Slovačkoj, pa ističe svoju veru, da će se strasti u Slovačkoj ipak smiriti i da se udaranjem na Sokolstvo neće još više trovati odnosi između Čeha i Slovaka koji su upućeni da, u slozi i u ljubavi, izgrade i brane zajedničku državu.

Ove plemenite želje ČOS deli i čitavo slovensko Sokolstvo, kao i čitava jugoslovenska javnost. Sokolstvo je bilo od neprocenjive koristi, ne samo za Čeha, nego i za Slovače, a grobovi mnogih čeških i slovačkih Sokola, koji su pali za odbranu slovačkih granica i za postignuće slovačke slobode, trebali bi i najvećem idejnom protivniku Sokolstva da uliju poštovanje prema jednom udruženju, koje nema drugog cilja, nego što je dobro naroda i države. Ako sadašnje stanje u Slovačkoj traži nove oblike sokolske organizacije, na teritoriji Slovačke, sve se to može postići sporazumnim i bratskim putem; ali bi vrlo žalosno bilo, kada bi nastavljanjem kampanje o kojoj je reč, odgovorni faktori u Slovačkoj stavili sebe u isti red sa progoniteljima slovenstva i odvojili sebe od poštovanja prema Sokolstvu, što ga pokazuju sve civilizovane države u svetu.

Sigurno je da ti elementi ne mogu da se uzmu kao predstavnici slovačkog javnog mišljenja, što pokazuju i najnovije izjave slovačkih prvaka, u kojima se traži bratska saradnja sa Česima. I zato mi verujemo da će razboriti i rodoljubivi Slovaci, verni tradicijama svoga velikog slovenskog buditelja, Jana Kolara, svoga velikog nacionalnog heroja, Milana Štefánika i svoga preminulog vode, Andreja Hlinku, koji se najodlučnije borio protiv tuđeg gospodstva, a za zajedničku državu sa Česima, naći puta i načina da svoje odnose sa Česima urede na najbratskiji način i da svakom rodoljubivom i slovenskom udruženju dadu punu slobodu rada na svom području, pa tako i Sokolstvu. To u toliko pre, što su najznačajniji predstavnici slovačke kulture, kao Svet. Hurbanvajansky, pesnik Hviezdoslav, P. Mudron, Dr. Štefanik, Dr. J. Holuby i t. d., bili također i zasnosni sokolski radnici.

Za moralni preporod francuskog duha

Francusko udruženje „Société des gens de lettres“ (Udruženje književnika), koje je ove godine slavilo stogodišnjicu postojanja, objavilo je prošlih dana manifest, u kome poziva na preporod francuskog društvenog života i nacionalnog duha, naročito obzirom na tešku moralnu i spoljno-političku krizu, što je preživljuje cela Evropa, a francuska nacija napose.

U manifestu se traži, da se vaspitanje u francuskim školama uputi u pravcu podizanja moralnih vrednosti čoveka, bez obzira na partizanske intrige; a osnova za taj moralni preporod treba da leži u disciplini, u poštovanju čovečje ličnosti, u kultu domovine, slobode i u pokoravanju zakonima. Treba sprečiti da Radio i film kvare francuski duh; a predavanja i zborovi treba da se vode u konstruktivnom duhu i poštovanju tuđeg mišljenja. Intelektualni radnici treba da se povežu među sobom i da bez obzira na programatske razlike, na-

stoje da oživotvore društveni mir i saradnju između različitih grupa i ideologija, na onome što je zajedničko svakom Francuzu i čitavom plemenitom čovečanstvu. Propagandi francuskog duha i francuske kulture u inostranstvu treba da se posveti što veća pažnja i treba da se vrši uz saradnju kulturne i moralne elite francuskog naroda.

Kao što se vidi, ovaj najviši forum francuskih književnika je došao do zaključka, da u današnjim teškim vremenima, francuski narod treba da se povrati na stare odlike svoga nacionalnog duha, — na istinski patriotizam, na socijalnu pravdu, nacionalnu disciplinu i na plemeniti osećaj humanosti. A to su osnovi koji su jedini u stanju da donesu preporod i čitavoj Evropi i svakom drugom narodu.

Svima našim čitateljima, katoličke veroispovesti, čestitam sretan Božić i Novu Godinu!

Pred godišnjim skupštinama

Sve naše jedinice sada stoje pred glavnim godišnjim skupštinama. Treba položiti računa o radu u minuloj godini. I to je važno. Ali ima još nešto važnije.

Treba pogledati u budućnost, treba tačno znati šta ćemo i s kim ćemo.

Šta ćemo? To je ono široko nepregledno polje preko kojega treba preleteti silom sokolskog tela i sokolskog duha, a prema usvojenim principima naše utvrđene sokolske misli. To nam neće biti teško.

Ali s kim ćemo preletati? To je ono što je najvažnije u celoj stvari. S kim ćemo početi novu godinu rada, a da budemo pouzdani da ćemo i dovršiti započeti posao.

A baš sada je momenat da se nadu odgovarajući ljudi, i to da se nadu prema istinskim interesima sokolstva. Treba jednom prekinuti sa, ovde onde, uobičajenom praksom da funkcije u jedinicama zauzimaju ljudi po sili svoje ambicije, a nikako po sili sokolske potrebe.

Pre svega starešina. On treba da vodi društvo ili četvu. A može da je vodi i ako nije na stepenu intelektualnosti da može gledati na stvari po širini i dubini, jer svi naši pripadnici nisu bili u srećnoj situaciji da više znanja steknu. Ali, opet ni jednom starešini ne može se oprostiti nedostatak pune sokolske volje, pune sokolske svesti, pune energije. Nije potrebno samo znanje i ništa više. Dobro je kad ga se ima, kad njim raspolaže brat koji nas vodi. **No najvažnije starešinsko znanje je ono sokolsko znanje!** Do toga znanja može svaki doći, a to i takvo znanje bi najkorisnije bilo sokolskoj našoj porodici.

Starešina treba da zna potrebe svoga društva, da zna ko su mu i kakvi su mu saradnici, da zna što može biti ostvareno, a što ne.

Isti je slučaj i sa braćom načelnicima i prosvetarima, kao i sa drugim časnicima u upravama. U prvom redu oni moraju biti toliko ispravni da nikako ne primaju dužnosti iz ruku go-

dišnjih skupština, pa da ih posle ne obavljaju. U prvom redu oni, ali nije takav slučaj uvek. Prime se ljudi i onda kad misle da će raditi, da mogu da rade, da su baš oni pozvani za tu funkciju, pa posle — ništa! Ostaje sve po starom. Društvo životari u jednom savršenom mrtvilu. Članovi čekaju od svoje uprave jače i šire poteze, no ovi nikako ne dolaze.

Da je to tako, govori nam iskustvo već tolikih godina, otkad smo imali osciliranja naših jedinica, na gore i na dole. Iz dana u dan svi vidimo kako ima nešto što ne valja u ovoj ili onoj jedinici, pa kad bi se savesno istraživao uzrok, krajnja tačka bila bi udarena pored imena glavnih društvenih časnika, jer se pokazalo da je uvek zabeležen prosperitet onog društva ili čete, u kome je nagomilan svakodnevni rad sokolskih poglavica u dotičnome mestu. Sada se daje prilika svakom članu naše organizacije da pred skupštinom iskaže sve što ga boli, sve što ima, da iskreno i bratski razgovara sa svima, kako bi posle toga razgovora došlo do korisnog biranja odgovarajućih časnika. Samo jednim bratskim načinom obračunavanja svih prethodnih neuspeha i bratskim dogovaranjem za nove planove, radi postignuća boljih rezultata, — mogu naše godišnje skupštine zaista da budu blagodatne.

Istina je da i najjači društveni organizmi propadaju ako su jedinke toga organizma bolesne i slabe. Ali pogotovo propadaju onda, kada ih vode ljudi bez volje, u ovom našem slučaju bez sokolske duše, bez sokolskog poleta i bez one viteške sokolske uspravljenosti i pred najtežim zadacima.

Da bi nam savest bila mirna kad dajemo glas za ovog ili onog funkcionera, neka smo stoprocentno uvereni da je dotični brat koga biramo zaista najbolji među našojina što ih u svojoj sredini imamo. Samo tač o i samo tim putem idemo pouzdanom uspehu.

M. Stanojević

Odbranbeno vaspitanje žena

Temelj celokupnog odbranbenog vaspitanja žene je naše sokolsko vaspitanje, stalno, svesno i postojano. Sokolsko vaspitanje treba od Jugoslovenke da stvori ženu svesnu, hrabru i čestitu, zdravu dušom i telom, ženu koja pre svega voli svoju domovinu i zna zašto je voli i ženu koja voli sve što je lepo i plemenito, ali i ženu, koja ume svim svojim silama da se odupre zlu kada je potrebno; koja ume da se bori za svoj opstanak, za opstanak svoje dece i domovine.

Sve sokolice, počevši od najmladih, moraju shvatiti, danas više nego ikada, da biti sokolica znači nešto duboko ozbiljno; da se danas od sokolice traži mnogo, a da će se jednom možda tražiti još više. — Radi toga, sokolsko vaspitanje mora u sokolici da probudi i osećaj dužnosti, kako prema sebi, tako i prema drugima. Dužnost je pre svega uredno dolaženje na časove vežbanja; dužnost je podvrći se svima granama sokolskog vaspitanja; dužnost je, navikavati se raditi za druge; za slabije i potrebitije pojedince, za sokolsko, naroč i domovinu.

To su zadaci sokolskog vaspitanja,

a to su ujedno i osnovi odbranbenog vaspitanja žena. Ali, današnja tmurna i nesigurna vremena zahtevaju od žena sokolica, da se podvrgnu i specijalnom odbranbenom vaspitanju. Ni jedan narod ne želi takove nevolje, kao što je rat, a najmanje naš narod, koji je u toku svoje historije prolio mnogo krvi za svoju slobodu. On želi samo da svoju slobodu sačuva. Ali ako jednom neko nasrne na tu našu, teškom mukom stečenu slobodu, moramo biti pripralni da je branimo. Neoprostivi greh bi bio, da jednom, kada to bude kasno, moramo sebi prigovoriti, da smo mnogo što-šta mogli učiniti da se što bolje pripremimo za odbranu, a nismo učinili. Uspeh naše odbrane zavisice na prvom mestu od naše unutarnje sposobnosti, od fizičkih, duševnih i moralnih snaga naših, od čvrstine naše volje da se branimo. A sve to mora da nam da naše sokolsko vaspitanje na prvom mestu, kao što smo malo čas rekli. Ali ima još mnogo stvari, za koje se moramo pripremati. Nas, žene sokolice, očekuju velike dužnosti, za koje je potrebno dugo i ozbiljno pripremanje. Ni su to dužnosti istovremene sa dužnosti-

ma muških, ali su isto tako neophodne i pune odgovornosti. Te su dužnosti u skladu sa ženinim životnim zadatkom, da život stvara i podržava, i u tim dužnostima je niko ne može zameniti.

Dužnosti žene za vreme rata su sledeće:

1) **Staranje o deci, socijalno, zdravstveno i vaspitno.** Nedozvoliti da deca napuštena od roditelja (otac na bojištu, a majka nemoćna) propadnu od gladi, bolesti ili od nemoralne ulice. Poznate su strašne posledice u tom pogledu iza svetskoga rata.

2) **Staranje o ishrani stanovništva i vojske.** Usled povećanja potrebe hrane (ishrana vojske), a eventualnog onemogućenja uvoza, dužnost žena je da se staraju da ni gram hrane ne ode u štetu, i da se svaki pedelj zemlje iskoristi.

3) **Staranje o opštoj higijeni.** Starati se, da se omogućiti lečenje bolesnih, a epidemije (zaraze) da se pravovremeno sprečavaju.

4) **Negovanje bolesnih i ranjenih,** i pomoć pri zbiranju lekovitog bilja.

5) **Izrada vojnih potreba:** opreme, odela, hrane itd.

6) **Zamena muških u svim pozivima.** Da bi svi sposobni muški mogli na bojište, žene se moraju pripremiti da ih u svima njihovim dosadašnjim pozivima zamene.

7) **Pri napadu iz vazduha ili kod neprijateljskog upada:** Održavanjem mira i reda, organizovanom odbranom i prvom pomoći.

To su dužnosti za koje treba da se pripremimo. Kao što se vidi, nisu te dužnosti ni male ni lake, ali ih moramo preuzeti i krajnje je vreme da se za njih počnemo osposobljavati.

ORGANIZACIJA ODBRAMBENOG VASPITANJA ŽENA

U župama: U svakoj župi treba da postoji odbranbeni otek (ili bar izvesteljica za odbranbeno vaspitanje). Dužnost oteke je da vodi nadzor, da li se odbranbeno vaspitanje pravilno sprovodi u svima jedinicama. Daje uputstva jedinicama, organizuje župske odbranbene tečajeve i zborove. Pročelnica oteke je članica stručnog odbora župe (a može biti uzeta i iz redova sokolice, van stručnog odbora, ako ima za to razumevanja i sposobnosti). Otek sarađuje sa župskim prosvetnim odborom.

U društvima: U prednjačkom zboru društva odrediti jednu sestru koja ima na staranju odbranbeno vaspitanje članica i naraštajki u društvu. — Kao i u župi, može biti uzeta i van prednjačkog zbora, ako je samo sposobna i voljna za taj posao. Održava vezu sa župskim odbranbenim otkom, sa mesnom organizacijom Crvenog krsta, sa

društvom za odbranu od napada iz vazduha i sličnim organizacijama, u koliko postoje. — Upućuje članice i naraštajke na tečajeve, koje organizuje župa, ili koja mesna organizacija, u svrhu odbranbene pripreme; a i sama organizuje specijalne odbranbene tečajeve u društvu. Stara se da se što veći broj članica i naraštajki osposobi u pojedinim granama odbranbenog vaspitanja.

Sretstva specijalnog odbranbenog vaspitanja sokolskih žena su:

1) Tečajevi: bolničarski, za prvu pomoć, za odbranu od napada iz vazduha, za vodnice taborovanja.

2) Praktične vežbe: izvođenje vežbi koje zahtevaju odvažnost, okretnost i izdržljivost; strojeve vežbe, izleti u prirodu sa čitanjem mapa, kuhanjem; kupljenje lekovitih i hranljivih biljaka; plivanje i spasavanje utopljenika; tajni izleti, izleti na vodi, veslanje, vežbe na ledu i snegu, kao odbranbene vežbe, koturaštvo i organizovanje koturaških oteka, taborjenje i odbranbeni zborovi sa strojevnim vežbama velikih grupa.

Predavanja: socijalno staranje u Sokolu; staranje o deci za vreme rata, o vaspitanju dece, pravilna ishrana, staranje o ishrani za vreme rata, ostavljanje i čuvanje hrane, štednja, građanstvo za vreme rata itd.

To je, sestre, program odbranbenog vaspitanja žena u glavnim crtama. Naravno da ne možemo zahtevati da se on u celosti i svuda odmah sprovede, ali je **bezuslovno potrebno** da se u tom pravcu što pre počne raditi. — Najvažnije je, za sada, zahtevati veću stegu u našim redovima; zahtevati redovno dolaženje na časove; u redovni program časa unositi i vežbe odbranbenog karaktera; vaspitavati i duhovno pripremljati žene za odbranbene dužnosti u opšte, za vreme rata (govorima pred vrstom ili predavanjima u ovom smislu). U toku zimskih meseci organizovati bolničarske tečajeve za prvu pomoć, odbranu od napada iz vazduha, sami, ili u zajednici sa Crvenim krstom i sličnim organizacijama. Želja je, da što više naših sestara svrše ove tečajeve, još u toku ove zime. Na proleće treba početi sa izletima, zborovima, vežbama u prirodi itd.

U mesecu januaru izlazi iz štampe prevod knjige „**Odranbeno vaspitanje sokolskih žena**“, od sestre Marije Provanikove, sa dopunama za naše prilike, i nadamo se da će ova knjiga sestrama dobro doći, da se još bolje upoznaju sa odbranbenim zadacima sokolice.

Za odbranbeni otek žena Saveza Sokola KJ.

Olga Skovran

Sednica Izvršnog Odbora SSKJ.

Dana 17 i 18 decembra o. m. održana je u Beogradu sednica Izvršnog odbora Saveza SKJ, na kojoj su raspravljana mnoga tekuća i važna pitanja. Pošto je prvi zamenik Starešine, brat Engelbert Gangl, bio odsutan u Pragu, sednici su predsedali naizmenice braća zamenici starešine Dr. Oton Gavrančić, Dr. Vladimir Belajčić i Milivoje Smiljanić.

Nakon što je brat Smiljanić izvestio o predaji sletske značke Nj. V. Kralju, o čemu je bilo objavljeno u prošlom broju „Sokolskog Glasnika“, kao i o vraćanju posete Ministru za fizičko vaspitanje bratu Anti Mastroviću, te poslaniku Čehoslovačke republike g. J. Lipi, brat Dr. Arsenijević je izvestio o vanredno uspešnoj proslavi Prvog decembra i dvadesetogodišnjice ujedinjenja Jugoslavije, koja je u svim sokolskim jedinicama u zemlji bila izvedena na najsvečaniji način, a naročito u Beogradu i u ostalim većim varošima Jugoslavije. Prema pouzdanim vestima, Sokolstvo je svuda prednjačilo u iskazima rodoljubivih osećanja i okupilo je oko sebe sva nacionalna udruženja. Ipak se dogodilo, na žalost, u izvesnim varošima u Sloveniji, da neka udruženja, nperijateljski raspoložena prema Sokolstvu, nisu čak ni na taj dan, pa niti u zajedničkoj povorci, mogla da se okane izvesnih insulata, preko čega je sokolsko članstvo prešlo sa još oduševljenijim manifestiranjem za Kralja i Jugoslaviju.

Brat Mika Nikolić referisao je o **sakupljanju pomoći za Čehoslovačke Sokole izbeglice**, pa je utvrdio da je akcija, koja je još u toku, dala već do sada sumu od preko 370.000 dinara, a ima nade da će, zajedno sa prilogom Saveza i sa prilozima koji se još sakuplje, preći sumu od pola miliona dinara. Govoreno je i o pitanju **novog Saveznog doma** i podnet je izveštaj o čestitkama upućenim novom predsedniku Čehoslovačke republike, Dr. Emilu Hahi, prilikom njegovog izbora.

O **saveznoj štampi** i njenju organizaciji referisao je brat Dr. Belajčić, iznoseći podatke, koji su već u glavnom sadržani u okružnici Saveza SKJ, o reorganizaciji Savezne štampe, koja je objavljena u prošlom broju „Sokolskog Glasnika“. Odlučeno je da se akcija za propagiranje sokolske štampe preduzme u najvećem opsegu.

Kod raspravljanja **aktuelnih prilika u našem Sokolstvu**, konstatovano je da su u nekim mestima u Savskoj banovini Sokolska društva bila predmetom napada, posle prošlih izbora.

Utvrđeno je, međutim, da su ti slučajevi bili vrlo iznimni te da je Sokolstvo sačuvalo svu punu disciplinu i bratski odnos, a

što se tiče slučajeva insulata prema Sokolstvu, odlučeno je da se oni prijave nadležnim faktorima.

Brat Dr. Vlada Belajčić podneo je opširan i vrlo iscrpan referat o **putevima i ciljevima Sokolstva**.

Posle svestrane debate, u kojoj su učestvovali skoro svi članovi Izvršnog odbora, zaključeno je da brat Belajčić, za iduću sednicu Izvršnog odbora, podnese konkretne predloge o izvesnim aktuelnim pitanjima u vezi sa ovom temom.

Posle izveštaja braće Svajgara i K. Petrovića o **pitanju teritorijalne podelje župa i revizije Sokolskih jedinica**, izabran je uži odbor kome je stavljeno u dužnost, da o tome, u narednoj sednici, donese konkretne predloge.

Na koncu su predsednici i pročelnici pojedinih odbora i oteka podneli izveštaje o tekućim poslovima.

Saopšteno je, konačno da su braća Dr. Bučovsky, starešina Československe Obce Sokolske i E. Gangl, koji je pošao u Prag da u ime SKJ, prisustvuje sednici Izvršnog Odbora COS, uputili sednici Izvršnog Odbora SKJ, srdačan pozdravni telegram.

Ministar Mastrović i tečaj za fizičko vaspitanje

Ministar za fizičko vaspitanje naroda, brat Ante Mastrović, posetio je, 20 decembra, u Sokolskom društvu Matica u Beogradu, jednogodišnji tečaj tog istog ministarstva za obrazovanje nastavnika fizičkog vaspitanja. Ministra Mastrovića je dočekao upravnik tečaja, brat Pihler, koji ga je upoznao sa nastavnicima škole i sa radom u njoj. Ministar se naročito interesovao za uspeh škole i izrazio svoje zadovoljstvo nad njenim radom.

Iz Načelnništva SSKJ.

Porudžbine prostih vežbi

Ne naručujte „Proste vežbe za članice i ženski naraštaj za 1939 god.“ pouzećem, jer je poštarina velika.

Novac šalite čekovnom uplatnicom, na Savez SKJ — Beograd (Prestolonaslednikov trg 34), na račun br. 53.600, ili šalite poštanske marke u vrednosti, koliko knjiga želite.

ČLANOVI SOKOLA U NOVOJ ČEHOSLOVACKOJ VLADI

U novoj čehoslovačkoj vladi g. Rudolfa Berana, nalaze se ovi članovi čehoslovačkog Sokolstva: predsednik vlade g. Beran, ministar spoljnih poslova g. Hvalkovski, ministar finansija dr. Kalfus, ministar narodne odbrane Jan Sirovy, ministar saobraćaja Elijaš, ministar trgovine i industrije dr. Šadek i ministar socijalne skrbi, dr. Klumpar.

Oslobođenje Međumurja i uloga Sokolske legije

(Svršetak)

23 decembra 1918 bile su sve čete na svojim odredištima: u Središću ob Dravi, u Varaždinu i u Hrženici kod Ludbrega. Osim pešadije, bile su tu i 4 baterije topništva, nekoliko eskadrona konjice, automobilska kolona, oklopljeni automobili, telegrafika i reflektorska četa, komora. U oslobođilačkim vojnim snagama bilo je i Slovenaca, Dalmatinaca, Srbijanaca; dakle su svi delovi našega naroda bili zastupljeni.

Na sam Badnjak, 1918 g., prešle su naše čete, u 6 sati u jutro, Dravu kod Varaždina i Hrženice, te granicu Međumurja severno od Središća ob Dravi. Sokolska dobrovoljačka legija je bila podeljena na dva dela. Uz pesmu: „Međumurska mati, nemoj tugovati; zovimo zovi, svi će sokolovi za te život dati“, stupali su naši junaci međumurskom ravnicom, u sumraku zimskog jutra. Videći premoć oslobođilaca, uznemirili su mađarske čete prema Muri i preko nje bez boja. Pred Čakovcem preda u pola jedanaest sati mađarski zapovednik Čakovec potpukovniku Perku. Pola sata zatim bile su naše čete u Čakovcu, gde im mađarski sreski načelnik preda i civilnu vlast, uz protest. Do podneva zaposle su naše čete sve prelaze i mostove na Muri i tako presekle svaku vezu Međumurja sa Mađarskom. Radost u Međumurju je bila

neizmerna. Lepše božićnice nije zaista Providnost mogla dati međumurskom seljaku, kao platu za pretrpljene muke.

Sa oslobođenjem Međumurja stavljen je vrhovno veće Antante pred gotov čin, ali se time nisu izmislili Mađari. Njihova vojska ostaje na levoj obali Mure i odatle uznemiruje čestim puškaranjem naše pogranične čete. U napornom, uvek budnom stražarenju naše granice na Muri, ističe se novo formirani bataljon međumurskih dobrovoljaca; ali osobito **Sokolska legija**. Njena brojna snaga bila je jednaka jednoj četi i mitraljeskom odeljenju. Punihi pet meseci čuvali su Sokoli ispred svih drugih četa novu državnu granicu zavidnom požrtvovnošću. I zato su mornarski odred i Sokolska legija imali više mrtvih i ranjenih nego sve ostale čete zajedno, a dva su člana odlikovana i ordenom **Karadorđeve Zvezde**.

No Mađari su — naročito iza sloma boljševičke vlasti u Mađarskoj — razvili i jaku propagandu u Međumurju protiv novog stanja, uzdaajući se u nacionalnu neosveštenost Međumuraca. Naše su vlasti nastojale što pre da organizuju novi, nacionalni život u Međumurju, a u prvom redu školstvo. I agrarna reforma započe se provoditi odmah. Prvi poglavica naše građanske vlasti u Međumurju bio je **dr. Ivan Novak**, sin Međumurja. Uviđajući opa-

snost tuđinske propagande, on povede opet politiku svršenog čina i u proleće 1919 otpremi u Mađarsku sve bivše mađarsko činovništvo, koje je zbog stečenih veza moglo postati opasnim sretstvom mađarske agitacije. Pokušaji Mađara, da izazovu pučeve u Međumurju, na pr. kraj Male Subotice; pa pokušaj upada kod Donje Lendave, izjalovili se. Kad je, g. 1920, izbio u našoj državi željezničarski štrajk, ponadaše se Mađari u nemire 1 maja, i spremiše za taj dan upad u Međumurje. Ali do nemira ne dođe, a mađarski živalj u Čakovcu, koji je taj upad željno iščekivao, u noći od 30 aprila, dok je hrvatski Čakovec proslavljao godišnjicu tragedije Zrinjsko-Frankopanske, — osta razočaran! Malo zatim zaključak mirovnog ugovora u Trianonu ujedini Međumurje konačno sa novom Kraljevinom Srba, Hrvata i Slovenaca.

Međutim su naše vlasti u Međumurju morale da rešavaju goleme zadatke. Trebalo je raditi od temelja, Valjalo je izmeniti celo činovništvo, pa i opštinsko, jer je sve bilo mađarsko, ili pomadžareno, zadojeno mržnjom na sve hrvatsko i jugoslovensko. U svim osnovnim školama, državnim i opštinskim bili su učitelji Mađari, ili mađarski janjičari, međumurski odrodi, odgojeni u učiteljskoj školi u Čakovcu, koja je u tu svrhu bila izvršno opremljena.

Učiteljska škola u Čakovcu pretvorila se u zavod za odgajanje jugoslovenskog

učiteljstva i postajala značajno središte nacionalnoga kulturnoga života u Čakovcu i celom Međumurju. U većim mestima su se osnivale čitaonice i druga kulturna društva. Sokolska legija je donela u Čakovec sokolsku misao, pa se odmah osniva u Čakovcu Sokolsko društvo, koje danas dovršava svoj veliki, lepi sokolski dom. To je treći sokolski dom u Međumurju, jer su već izgradili svoje domove Sokolsko društvo Mursko Središće i četa Vratušinec. Međumurski seljak, utučen jarmom mađarskim, teško se pridizao i budio. Ali danas ima u Međumurju, uza sve smetnje, razmerno lep broj sokolskih jedinica, između kojih se ističu svojom aktivnošću sokolske čete: Nedelišće, Siva i Vratušinec.

Međumurje je vekovima davalo radnike na podizanju našeg narodnog života. Ono ih daje i danas. Međumurska popevka je na pr. omilela po celoj domovini, a Međumurci muzičari, dr. Vinko Žganec i Josip Stolcer-Slavenski ponos su jugoslovenske muzičke kulture. I nisu jedini, ima i među mladima znatnih muzičkih talenata. Našem sportu je Međumurje dalo teniskoga prvaka Punčeca.

Nekada je Međumurje bilo biser u kruni mađarskoj. Danas je ono dragulj u kruni jugoslovenskoj, nerazrešivim vezama povezano s ostalim pokrajinama naše drage Jugoslavije.

Vladimir Deduš

Iz slovenskog Sokolstva

Sednica Izvršnog Odbora
ČOS

Izvršni odbor „Československe Obce Sokolske“ održao je, 17 i 18 decembra, vrlo važne sednice, pod predsjedanjem starešine, dr. St. Bukovskoga. Tim sednicama je prisustvovao, kao delegat SSKJ, prvi zamenik Starešine, brat E. Gangl, koji je bio predmetom najsrdačnije pažnje.

Starešina ČOS, brat dr. Stanislav Bukovski je pozdravio brata Gangla, kao zastupnika Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Toplim rečima setio se brat starešina našeg pokojnog brata, Đure Paunkovića. Njegovu uspomenu počastili su svi prisutni poklicima „Slava!“ —

Bratu dr. Bukovskom zahvalio se brat Gangl. Pokazao je na veze između slovenskog severa i juga, koje sižu u duge vekove natrag,

Na početku sednice je Izvršni odbor uputio telegram novom predsedniku Čehoslovačke Republike, dr. E. Hahi, čestitajući mu na izboru i uveravajući ga da na česko-slovensko Sokolstvo može da računa i u najtežim prilikama, kao i pri svakom radu za dobro naroda i države. Podat je zatim opširan referat o prošlom sletu, prilikom čega su pali dragoceni predlozi i za budući slet. Proračun sleta je bio premašen u prihodima, dok je naprotiv u izdacima bio manji. Odlučeno je da se na proletnoj skupštini Izvršnog odbora izvrši biranje novog predsedništva ČOS. U pogledu reorganizacije telesnog vaspitanja u zemlji, Izvršni odbor je odobrio principe, koje je izradilo predsedništvo, kao bazu kod pregovora o saradnji, ili ujedinjenju raznih telovežbačkih organizacija. Zasebna delegacija pošla je, na koncu skupštine, u Lany, gde je položila venac na grob prezidenta Oslobođitelja, T. G. Masarika.

Glavna pažnja na skupštini je bila posvećena prilikama Sokolstva u Slovačkoj, pa je ČOS izradila o tome zasebni memorandum, o kome se govori u današnjem uvodnom članku „Sokolskog Glasnika“.

O reorganizaciji telesnog
vaspitanja u Česko-
Slovačkoj

U oči sednice Izvršnog odbora ČOS, predala je Srednje-česka Sokolska župa starešinstvu ČOS opširno izrađeni predlog o reorganizaciji telesnog vaspitanja u Českoj i o položaju Sokolstva u toj reorganizaciji. Prema predlogu te župe, telovežbačka delatnost sokolska treba da se razvija kao i do sada, čemu treba nadodati i odbrambeno vaspitanje u najširem opsegu. Sokolstvo treba da ograniči svoju delatnost na telesno i moralno vaspitanje u narodnom duhu, dok kao celina neće ulaziti u rešavanje političkih, socijalnih i verskih pitanja. Sokolska delatnost na telesnom vaspitanju treba i nadalje da ostane dobrovoljna, a obaveznost se mora uvesti jedino za vojno odbrambeno vaspitanje.

Odnos Sokolstva prema radničkom telovežbačkom Savezu, te prema Orlovima i Skautima treba da bude: pripravnost na saradnju sa njima, na svim opštem narodnim i državnim zadacima. Župa misli da zato nije potrebno neko spajanje društava, ili neka nova organizacija, već je dovoljan međudruštveni odbor za međusobne veze. Inače Sokolstvo ne sili nikoga da ruši svoje organizacije, ali će rado primiti svakoga pojedinca u svoja društva. Budu li pak merodavni državni faktori mišljenja, da je potrebna jedinstvena organizacija za telesno vaspitanje, onda to u Českoj i Moravskoj može da bude samo Soko.

I češka sokolska štampa
ze reorganizuje!

Pred čehoslovačko Sokolstvo se postavio također problem reorganizacije i pojednostavljenja sokolske štampe, o čemu piše prosvetar ČOS, Antonin Krejčí, u „Sokolskom Vjesniku“. Brat Krejčí naglašava da sokolske listove treba podignuti na viši nivo i spojiti više manjih sokolskih listova u jedan list.

Također i poznati sokolski novinar, F. Svoboda, piše da veliko mnoštvo sokolskih listova nikako ne koristi sokolskoj stvari; u toliko manje što ima i takvih listova koji su na slabijoj visini, a izlaze samo zato, da se zadovolje ambicije u pojedinim župama, ili u pojedinim jedinicama. Time se rasipaju energije i novac, pa zato treba više župa da se ujedini oko jednog lista, a i štampa ČOS treba da se reorganizuje i pojednostavi.

Telovežbački program ČOS

Telovežbački zbor ČOS imao je nedavno sastanak, pa je izradio program rada za 1939. Zbor je doneo zaključak da se u idućoj godini ne priređuju nikakve velike manifestacije ili takmičenja, ali će zato unutar telovežbački rad biti vrlo intenzivan. 24-og septembra će biti takmičenje za nagradu ČOS, a takmičenja niže klase biće 11 ili 18 juna. U junu će se takođe održati takmičenja pojedinih jedinica u prostim vežbama, a takmičenja društava i jedinica u troboju biće 18 maja, u Pardubicama.

Sokolska štampa i naše
selo

Okružnica br. Saveza o odluci, da se fuzioniraju naši listovi: „Soko“, „Sokolić“ i „Sokolska prosveta“, naišla je na živ interes i kod naših sokolskih članova na selu.

Opšte je poznato, da je naš zemljoradnik, u velikoj većini siromašan i prezaposlen. A baš takvi su u većini članovi naših sokolskih društava, odnosno seoskih sokolskih četa. Razumljivo je, da su i njihova deca u sokolskim redovima, bilo kao članovi, naraštajci ili u podmlatku. Svaki od njih želi da čita. Seljak je istina prezaposlen, ali on želi, čim mu to posao dozvoli, da uzme u ruke novinu ili knjigu. A posebno rado čita sokolske listove. Međutim, i onima, koji su bili imućniji, nije bilo moguće, da pretplaćuju sva tri pomenuta lista, tj. „Sokolsku prosvetu“, „Sokolić“ i „Soko“. A i oni, koji su to mogli, nisu bili u stanju, da sve listove pročitaju, kraj svog svakodnevnog posla. A bez tih listova nije se mogao pojedinac naš član potpuno usavršavati. Sokolski prosvetni, tehnički i idejni rad, ne ide odvojeno, pa čak ni paralelno, već zajednički, isprepleten i nerazdvojan jedan od drugoga.

Ovom fuzijom, tačnije ujedinjenjem naših listova, mnogo je učinjeno. Ako hoćemo, taj akt ima i simboličko značenje, jer je izvršen baš u vreme kada proslavljamo dvadesetogodišnjicu našeg ujedinjenja; upravo na pragu treće decenije života Jugoslavije.

Imao sam već ranije prilike da čujem predloge naših jedinica za ujedinjenje pomenutih listova. Sada je svima njima udovoljeno, pa nam preostaje još samo to, da učinimo najglavniju dužnost prema novom našem listu, „Sokolu“. U svakoj jedinici mora se naći jedan član, koji će u smislu Okružnice br. Saveza preuzeti na sebe dužnost širenja „Sokola“ i „Sokolskog Glasnika“, te sabiranje novih pretplatnika. Naročito je potrebno taj rad organizovati u sokolskim četama na selu. Sada, u zimsko doba najbolje je vreme za širenje sokolske štampe. Na svakoj sednici, na svakom sastanku treba iskoristiti priliku; a tamo gde su

članovi siromašni, potrebno je da se nekoliko braće složi i da zajednički plaćaju pretplatu. To je najlakši način za širenje štampe.

Lepo bi i pohvalno bilo, da se nađe po neki imućniji brat, koji bi hteo pretplatiti „Soko“ za drugog siromašnog brata. Tako su to mnoga braća radila, dok je izlazilo „Sokolsko selo“.

Imao sam prilike razgovarati sa većim brojem braće seljaka, koji su mi svi rekli, da jedva očekuju novi „Sokolski Glasnik“ i „Soko“. Tako će u svakoj jedinici naići naši listovi na topli prijem. A kada pročitamo prve brojeve, uхватimo pero u ruke pa napišimo nešto za te listove. U njima treba da pišu sokoli, jer su oni sokolski.

Joso Matešić

Iz stranog gimnastičkog sveta

TAKMIČENJA POLJSKOG SOKOLSTVA
SA NEMCIMA

Telovežbačka takmičenja između Poljske i Nemačke, koja su se održala u Drezdenu, a na kojima je Poljsku zastupao Savez Poljskog Sokolstva, završena su očekivanom pobedom Nemaca. Načelnik poljskog Sokolstva, Fazanović, izjavio je tom prilikom da su Poljaci imali prilike mnogo toga da nauče u Nemačkoj i da se kod budućih takmičenja sa Mađarskom, Italijom i Francuskom nadaju postići daleko bolje rezultate, te da će verovatno pobediti Francuze. Sa nemačke strane se ističe da poljski vežbači imaju dobre osnove, samo da im fali sistematski rad i jedan dobar strani trener. Najbolji od Poljaka je Kosman, koji je star 27 godina i može još prilično da se razvije, dok je drugi, Pietrzykowski, previše herkulski razvijen, da bi mogao još mnogo da napreduje. Najviše izgleda za budućnost pruža mladi Gaca, kojemu je tek 21 godina i koji će sigurno postati najbolji vežbač poljskog Sokolstva.

ZA MEĐUNARODNU TELOVEŽBU ŽENA

Po nalogu grofice Zamojske, sazvala je gospodica Sobotovska tehničku komisiju za žensku telovežbu, u Međunarodnom telovežbačkom Savezu, na sednicu, za 15. januar 1939. Taj sastanak, koji treba da se održi u Varšavi, bio je utanačen već u julu 1938, prilikom međunarodnih utakmica u Pragu. Već tada je bilo zaključeno, da će tehnička komisija za žensku telovežbu uložiti sve sile da u program olimpijskih igara u Tokiju ili u Helsinku, bude uneto i takmičenje žena. Pošto se, međutim, još to nije dogodilo, čini se da će se kongres u Varšavi najviše pozabaviti tim pitanjem.

PRIREDBE FRANCUSKIH GIMNASTIČARA

Francuski telovežbački Savez priređuje preko Duhova godine 1939 velika svečana takmičenja u Reimsu. Sem toga biće priređene manje svečanosti i takmičenja u Lille, Mulhouse, Lionu, Tulonu i Parizu.

JEDNA PRIREDBA O SOKOLSTVU

Materinsko Udruženje priređuje, u nedelju, 25. o. m., na dan Materica, na beogradskom Kolarčevom univerzitetu „Veselu priredbu“, sa vrlo biranim programom. Pošto se na tom programu nalaze i tačke koje predstavljaju glorifikaciju Sokolstva i propagandu za Sokolstvo, to se mole članovi beogradskih sokolskih društava, da u što većem broju posete ovu rodoljubivu priredbu i da na nju povedu svoju decu. Program počinje u 3.30 časova posle podne.

Međužupska takmičenja u
Osijeku

Dne 18. ov. mj. održana su u Osijeku međužupska takmičenja. Takmičilo se je na 4 sprave, u preskoku preko konja i u prostoj vežbi. Sudelovalo je 10 odeljenja naraštaja i 6 odeljenja članova, ukupno 80 takmičara, iz župa Beograd, Zagreb, Novi Sad, Osijek i Sarajevo.

Po završetku takmičenja, proglašeni su odmah i rezultati:

Članovi:

I mesto odeljenje župe Beograd.

II mesto odeljenje društva Sarajevo-Matica.

III mesto odeljenje društva Novi Sad.

Naraštaj:

I mesto odeljenje društva Zemun župa Beograd.

II mesto odeljenje župe Beograd.

III mesto odeljenje župe Osijek.

Pojedinci članovi:

I mesto Bela Norbert župa Beograd.

II mesto Mihočinić Rade župa Beograd.

III mesto Kozjak Josip Zagreb, župa Zagreb.

Pojedinci naraštajci:

I mesto Kordić Ljuba župa Novi Sad.

II mesto Subotin Stevan župa Beograd.

III mesto Kumičić Vladimir župa Beograd.

IV mesto Bačić Danilo župa Osijek.

Prva odeljenja dobila su prelazni dar, srebrni venac darovan od dugogodišnjeg marljivog vežbača i starešine Sokolskog društva Valpova, brata Ferd. Desati, a prvi pojedinci dobili su lipov venac.

Takmičare je pozdravio i rasporedio brat Kvapil, načelnik župe Osijek, a zatim su govorili braća Dr. Jelavić, starešina župe Osijek i brat Colović, načelnik župe Beograd, u ime Načelnništva Saveza.

Prema određenom redu takmičenje je počelo istovremeno u svih 6 grana, a takmičari su bili borbeni, te su izvodili sastave izdržljivo i do kraja. Sudije su bili, među ostalima, i naši mladi članovi međunarodne vrste, braća Kujundžić, Budja, Boltžar i Stergar, što je učinilo vrlo prijatan dojam.

Na završetku je bio zajednički ručak, za sve takmičare i sudije, na kome je opet brat, Dr. Jelavić, svojim lepim sokolskim govorom pobudio opšte oduševljenje. Govorila su još i braća Desati, Kvapil i Colović, pa je nakon lepo otpevanih sokolskih pesama, sledio srdačan rastanak.

Priredba je u svakom pogledu uspešna i može služiti svima kao dobar primer. Treba da se i druge župe slično grupišu i prirede ovakva takmičenja, pomoću kojih je moguće stvoriti veliki broj dobrih vežbača i pravih prednjaka. Neka to bude sretan početak!

R. B.

Glasovi štampe

TAKO GOVORI VELIKI PESNIK I
RODOLJUB!

Prilikom 20-godišnjice narodnog i državnog ujedinjenja, napisao je veliki slovenački pesnik i jedan od najvećih književnika moderne jugoslovenske literature, Oton Župančič, u ljubljanskom „Gledališkom listu“ članak, u kome veli, između ostalog:

„Od najviših kulturnih zavoda i institucija dobili smo u prošlih 20 godina toliko, koliko nismo mogli da postignemo ranije ni u stotine godina borbi i očekivanja. Zidaju se kule na sve strane, kao da niču same od sebe i kao da sanjamo. Ali te sanje su živa zbilja, koje nam je ostvarila naša mlada država, u vremenu kad još ni sama nije do kraja bila izgrađena. Time nam je dala sve uslove za jak duševni razmah. Neizbežno prezidavanje, prerađivanje i unutaroprema našeg kulturnog hrama, stvar je naše svesti i volje, naše sposobnosti i naše ljubavi prema slovenaštvu. Svesni smo više nego ikada, da je taj naš kulturni hram mogao da izraste samo iz skupnog tla Slovenije i Jugoslavije, i zato nam je to plodno tlo tako dragoceno i sveto. Osećamo da smo za nj vezani korenjem i da mu se ne možemo otići, ako nećemo da prerežemo najtanje žile svoga postojanja. Samo u toj državi mi možemo da očuvamo što smo postigli i samo u njoj ćemo moći da postignemo sve ono što nam je potrebno za naš potpuni razvoj.“



Čitava porodica Sokoli: Brat Petar Dunda iz Imotskog, sa decom.

Iz naših jedinica

DESETGODIŠNJICA SOKOLSKOG DRUŠTVA BEOGRAD III

Sokolsko društvo Beograd III proslavilo je, 18. decembra, desetgodišnjicu svoga rada. Ovo Sokolsko društvo, koje razvija svoju delatnost na Smederevskom Dermalu, dakle u predelu u kome živi siromašniji svet i radni narod, uspeo je svojim trudom da podigne lep sokolski dom i da u njemu razvije vrlo uspešan rad kod svih kategorija sokolskog članstva.

Proslavi je, u ime beogradske sokolske župe, prisustvovao zam. župskog starešine br. deneral Andra Petrović, a svečani govor je održao starešina društva, brat Dobra Bogdanović, podvlačeći zasluge društva na širenju Sokolstva i na gajenju osećaja za dobro Kralja i Jugoslavije. Održan je pomen umrlim članovima i podeljene su povelje i značke zaslužnim članovima. Proslavi je prisustvovalo mnogobrojno članstvo i građanstvo, te predstavnici svih beogradskih sokolskih društava. Na večer je održana svečana akademija, sa zabavom.

POGREB BRATA H. KAPONA

Pišu nam iz Kraljevice: Pogreb br. Hanibala Kaponi, čija smrt je javljena već u prošlom broju „Sokolskog Glasnika“, predstavljao je manifestaciju spontane ljubavi i poštovanja čitave nacionalne Kraljevice i svega sušačkog kraja prema tom prokušanom nacionalnom borcu, čiji je čitav život bio posvećen radu za Jugoslaviju. Brat Kaponi je, još od svog dačkog doba u Pragu, bio zasosan pripadnik Sokolstva, a u Sokolskom društvu Kraljevice je postao član još g. 1914. Čitav niz godina vršio je dužnost prosvetara, kod čega se pokazao kao pravi apostol sokolske misli. Kao starešina društva u Kraljevici podigao je to društvo na zavidnu visinu, tako da će teško biti da mu se nađe zamenik.

Telo pokojnikovo bilo je izloženo u Sokolani, a počasnu stražu držali su, dan i noć, Sokoli i Sokolice. Narod je u velikom mnoštvu dolazio da se pokloni pred odrom. Na pogrebu se, u ime Sokolskog društva Kraljevice, oprostio od pokojnika br. Crnković, nakon čega je govorio br. Frano Ružić, te brat Bačić u ime Sokolske župe Sušak-Rijeka. Na pogrebu su uzeli učešća i predstavnici Sokolskih društava Sušak, Crikvenica i Bakar.

IZ SOKOLSKOG DRUŠTVA U BUENOS AIRESU

Naše uredništvo je primilo pozdrav od jugoslovenskih Sokola iz Buenos Airesa, koji nam u svome pismu crtaju teške prilike svog rada među iseljenicima, koji ne nalaze dovoljno potpore ni tamo gde bi je morali naći. Sokolsko društvo u Buenos Airesu izdaje list, „Sokolsku zastavu“, koja budno prati i život u staroj otadžbini. Starešina društva je br. Kordelić, načelnik je br. Marasinić, a tajnik je br. Petković.

NOVI SOKOLSKI DOM U OGULINU

Pišu nam iz Ogulina: Ovogodišnja proslava Prvog Decembra u Ogulinu imala je za naše društvo naročit karakter, pošto je obavljena u velikoj dvorani novog društvenog doma, koji je posvećen uspomeni Blagopočivšeg Kralja Aleksandra Ujedinitelja. Dom još nije, doduše, sasvim dogotovljen, ali je ta prva priredba u njemu izazvala razumljivo oduševljenje kod čitavog rodoljubivog građanstva. Proslava je počela na sam praznik Ujedinjenja i otvorio ju je starešina, br. Bosnić, dok je predavanje o značenju tog dana održao br. Dr. Josip Vodehnal. U subotu, 3. decembra, priredena je svečana akademija, sa biranim tehničkim programom. Dvorana je bila svečano iskićena, zaslugom br. Koprive, a akademiju su posetili i starešina župe Karlovac, prof. Sablić, kao i župska načelnica s. Blašković, te župski tajnik, br. Dočkal. Akademija je imala najlepší uspeh, kako po brojnoj poseti, tako i po svečanom raspoloženju. Brat Bosnić i brat Sablić održali su sjajne patriotske govore, naglašujući naročito, kako je društvo u Ogulinu preglo svim silama da podigne sebi ovaj prekrasni dom, kao tvrđavu narodne svesti. Program akademije naišao je na odobravanje u publici, a najbolje su uspele tačke muške i ženske dece, te vežbe ženskog naraštaja. U nedelju, 4. decembra, završena je proslava dečjom akademijom, prilikom koje su podeljene naraštajcima nagrade i slike.

NAPADAJI NA SOKOLOŠKE DOMOVE

Splitske novine beleže, a „Bratstvo“, glasnik Sokolske župe Osijek prenosi, da su se u poslednje vreme dogodili ovi napadaji na sokolske domove u Primorskoj banovini: podmetnuta je vatra u sokolskom domu u Klisu, napadnute su sokolske prostorije u Komiži, u Krilu-Jesenicama i u Postirama. a napadnut je i novi sokolski dom u Kaštelima, koji se tek nalazi u gradnji.

AKTIVNOST ČETE U POBUŽJU

Pišu nam iz Skoplja: Sokolska četa u Pobjuži, župa Skoplje, razvila je ove godine živu delatnost, naročito u radu za Petrovu petoletnicu. U toku godine zasadila je i okalemila 100 voćnih sadnica, izradila je nekoliko javnih drvenih klupa, organizovala je kalemarksi tečaj za lozu, na kome je zasaden oko 25 hiljada reznica; osnovala je pevački otek, sakupila je izvesnu sumu novca za spomen-ploču Kralju Aleksandru Ujedinitelju i podela je akciju da se iskorene psovke i nepristojne reči kod omladine. Sem toga, povećala akciju da se poprave putevi u selu, što pokazuje da je ova četa ispravno shvatila sokolski poziv, a što se u najvećoj meri ima zahvaliti s. Milevi Popović, učiteljici i starešini čete, koja i pored toga što je mati nekoliko dece, nalazi ljubavi i volje da radi za napredak u selu.

PREDNJAČKI ISPITI

Javlja nam iz Petrovaradina: — Na dan 3 i 4. decembra tek. godine, u društvenim prostorijama, održani su društveni prednjački ispiti, pa su ispit položila sledeća braća: Rupnik Stanko, Gržibovski Stjepan, Merganc Slavko i Kalbah Joža; i sestre: Panian Blanka i Antolić Dragica.

DOBAR PREDNJAČK, ozbiljan radnik, potreban je Sokolskom društvu Gospić. Isti brat treba da je pomoćnik knjižarske struke, okretan u poslu, u kome se, osim knjižarske struke, vodi i galanterija i parfimerija. Mora biti dobar aranžer izloga, uverljiv prodavalac i poverljiv.

Ponude, sa eventualnim svedodžbama i slikom, slati na Sokolsko društvo Gospić, ili na knjižara M. A. Maksimović Gospić. Nastup: 1. januara.

Iz doma i sveta

SLOVENI SU VEĆ TRI HILJADE GODINA U EVROPI

„Kurijer Poznanjski“ je objavio nedavno članak prof. Josipa Kostrezevskog, jednog od najčuvanijih poljskih naučnika, pod naslovom „Gde je bila prakolevka Slovena“. u kome čuveni naučnik iznosi senzacionalne tvrdnje o dolasku Slovena u Evropu. Dok tvrdila da su se Sloveni u područje Odra i Visle doselili tek u VI veku, poljski profesor, na osnovu ostataka stare slovenske kulture u Poljskoj, dokazuje, da su se na tom području Sloveni naselili već mnogo ranije, te da se „na poljskoj teritoriji nepobitnim dokazima može utvrditi kontinuitet kolonizacije Slovena već od drugog milenija pre Isusa, ili u tečaju od tri milenija“. Prema profesoru Kostrezevskom, pradomovina Slovena se nalazi baš na području Odra i Visle, što može da se utvrdi podacima koji sežu još u prva vremena istorije. Sa teritorije današnje Poljske su se ostali slovenski narodi raširili u različitim pravcima, odvajajući se sve više u pogledu jezika i kulture; a jedino Poljaci su ostali na starom zemljištu, na kome se, prema tome, nalaze već preko tri hiljade godina! Ta teorija pokriva se i sa tvrdnjama čuvenog poljskog filologa Briknera, koji je dokazivao da Poljaci pokazuju više jedinstva u jeziku i u neprekidnosti životnog prostora, nego li ijedan drugi slovenski narod.

UJEDINJENJE NEMACA U JUGOSLAVIJI

Kao što je ovih dana javila čitava jugoslovenska štampa, održana je 19. decembra u Novom Sadu glavna godišnja skupština nemačkog „Kulturbunda“, na kojoj je učestvovao veliki broj delegata iz čitave zemlje. Skupština je održana u znaku nedavno postignutog sporazuma između svih nemačkih frakcija u Jugoslaviji, pa je zato predsednik Keks pozvao Nemce na složan rad. „Kulturbund“ već broji preko 300 mesnih organizacija, a sve organizacije Nemaca u Savskoj banovini prešle su u „Kulturbund“. U ovoj godini osnovano je još 15 novih mesnih organizacija. Novoizabrani poslanik u skupštini, Franz Hamm, održao je na skupštini govor, pozivajući prisutne da ga u zajedničkoj slozi potpomognu, u Nemaca u Jugoslaviji.

TAKMIČENJE U POMORSKOM NAORUŽANJU

Aleksandar Berdt je objavio nedavno, u Münhen, knjigu o sadašnjem stanju mornarice velikih sila, iz koje se mogu doznati zanimljivi podaci o takmičenju u pomorskom naoružanju.

Nemačke ratne lade koje nisu prevazile 10.000 tona, bile su premalene za veće pomorske bitke, pa je zato sagrađena prva velika ratna lada od 25 hiljada tona, koja se zove „Gneisenau“, a sada se dovršava i druga, koja je jednaka njoj i zove se „Scharnhorst“. Obe lade imaju teške topove, kalibra 28 cm.

U Velikoj Britaniji je, nakon prvih 15 ratnih lada, koje su već dovršene, prema novom planu naoružanja, dogotovljeno još devet novih lada, od kojih neke imaju tonažu od 25.000 tona, sa teškim topovima, kalibra 35 cm. Dve između njih, koje se tek dovršavaju, imaju veličinu od 40.000 tona i topove od 40 cm.

Francuska gradi također četiri lade po 35.000 tona, a isti broj lada, iste veličine, nalazi se u gradnji i u Italiji. Program Severoameričke Unije gotovo je ravan engleskom, tako da je Amerika već dogotovila 15 lada, a četiri se nalaze u gradnji. Jedna od tih lada, čija se izgradnja tek sprema, trebala bi da bude najveća ratna lada na svetu, pa bi imala 45.000 tona, sa topovima kalibra, 41. cm. Bila bi duga 216 m., a stajala bi 100.000.000 dolara.

Japan ima također već gotovih devet novih ratnih lada, a dve se nalaze u gradnji. Medutim, u poslednje vreme je i Rusija počela da podiže ratnu mornaricu, pa i ona ima u gradnji tri ratne lade, po 40.000 tona.

Književnost

Sokolska Knjiga „U Zlatnome Pragu“

Kao treću i četvrtu svesku knjižnice „Sokolska misao“ (koju uređuje brat M. Skovran) izdao je Prosvetni Odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije u Beogradu, knjigu, pod naslovom „U zlatnome Pragu“, iz pera braće Đure Brzakovića i Miloša Stanojevića. Ova knjiga, koja obasije 74 strane, a cena joj je 5 dinara, sadrži u sebi prijatna sećanja na velike dane sveslovenskih sokolskih sletova u prestolnici bratske Čehoslovačke, godine 1912 i god. 1938.

Godine 1912 je slavilo češko Sokolstvo 50-godišnjicu svoga postojanja, pa je za tu priliku priredilo VI Svesokolski slet, na ko-

me su u velikom broju učestvovali članovi i predstavnici srpskog, hrvatskog i slovenačkog Sokolstva. Slet od godine 1912 predstavljao je najveću sveslovensku i sokolsku svečanost predratnih vremena, pa je za dugo ostao u uspomeni svih učesnika. Oduševljenje koje se rodilo na njemu, dalo je potstrek i za širenje jugoslovenske misli, u tada još neoslobodenim jugoslovenskim krajevima, kao i za širenje ljubavi za Jugoslovene kod braće Čeha, pa je na taj način taj slet igrao važnu ulogu u formiranju onog borbenog duhovnog raspoloženja koje je dovelo do pristupanja jugoslovenskih i čeških dobrovoljaca u srpsku vojsku, nekoliko godina docnije. Dugo se još pričalo o srdačnom prijemu što su ga Česi priredili jugoslovenskoj braći i svako je u tome video početak novih boljih dana za slovenske narode.

Brat Đura Brzaković je retkom toplinom opisao te radosne i svečane dane, na kojima je i sam uzeo vidnog učešća, počevši od prvog ulaska u ladu na putu za Prag, pa sve do najsvečanijih momenata, na stadionu u Pragu i do najburnijih manifestacija za saradnju slovenskih naroda. Izlaganja br. Brzakovića vrlo su živopisna, tako da su sačuvala punu svežinu, a protkana su dubokim razmatranjima o ulozi Sokolstva i o uzajamnim odnosima između severnih i južnih Slovena.

Ne manju toplinu, zanos i dubinu sokolske i slovenske ideologije, pokazuje i drugi deo ove knjige, koji sadrži pisma brata Miloša Stanojevića sa X Svesokolskog sleta u Pragu, u junu i julu ove godine. Još su nam svima u pameti vanredni uspesi toga veličanstvenog sleta, koji je zatalasao i jugoslovenskim Sokolstvom, ali je sigurno da nema boljeg načina da se te uspomene osveže, ili da se braći, koja nisu prisustvovala sletu, predoči njegovo pravo značenje, nego što je čitanje ovih retko srdačnih, svestranih i odlično sastavljenih pisama br. Stanojevića, koji je znao da zapazi svaki detalj i da nađe mesta za sve grane sokolskog života, kao i za sve pojave, koje su došle do izražaja na sletu.

Prilike u kojima danas žive naša braća, Česi i Slovaci, posve su drugačije nego one u kojima se kretao jedan i drugi od ovih dvaju sletova. Možda će se nekome činiti da zbog toga ova knjižica više nije aktuelna. Pa ipak, nju treba da čita svaki dobar član jugoslovenskog Sokolstva, jer će baš u uspehu tih sletova naći najsigurniju veru za preporod i bolje dane bratskog čehoslovačkog naroda;

N.

OLIVETTI

Elegantna, izdržljiva, jaka, dobra i jeftina pisaća mašina, izrađena od najboljeg savremenog materijala kao kancelarijski i školski pribor

Možete dobiti u novo-otvorenoj KNJIŽARI — PAPIRNICI „FENIKS“

GOJKO R. ČEBO

BEOGRAD — PAŠIĆEVA Br. 24



ZATRAŽITE VELIKI ILUSTROVANI KATALOG
Prva jugoslovenska industrija

ŠPORTSKIH POTREPŠTINA

M. DRUCKER

ZAGREB — ILICA 39